

Bakteriyolojik Silâhların Yasaklanmasına, Dair Sözleşme (Resmi Gazete: 6 Ağustos 1974, 14968 sayılı)

(BAKTERİYOLOJİK (BİYOLOJİK) VE ZEHİRLEYİCİ SİLAHLARIN GELİŞTİRİLMESİ, YAPIMI VE STOKLANMASININ YASAKLANMASI VE BUNLARIN İMHASINA İLİŞKİN SÖZLEŞME)

İş Bu Sözleşmeye Taraf Devletler,

Kitle tahrip silâhlarının bütün çeşitlerinin yasaklanması ve imhası dahil genel ve tam silâhsızlanma yolunda fiilî ilerlemelerin gerçekleştirilmesi için çalışmaya kesinlikle kararlı ve kimyasal ve Bakteriyolojik (Biyolojik) silâhların geliştirilmesi, yapımı ve stoklanması yasaklanmasının ve bunların etkili tedbirlerle imhasının sıkı ve etkin bir uluslararası denetim altında genel ve tam silâhsızlanmanın gerçekleşmesini kolaylaştıracağına kani olarak;

17 Haziran 1925'te Cenevre'de imzalanmış boğucu, zehirleyici ve benzeri gazlarla bakteriyolojik yöntemlerin savaşta kullanılmasının yasaklanmasına ilişkin Protokolün savaşın dehşetini azaltmak yolunda yapmış olduğu ve yapmakta devam ettiği katkıyı da müdrük olarak;

Bu Protokolün ülke ve amaçlarına bağlılıklarını teyit ve bütün devletleri bunlara uymaya davet ederek;

BM Genel Kurulunun 17 Haziran 1925 Cenevre Protokolünün ülke ve amaçlarına aykırı bütün davranışları birçok defa kınadığını hatırlatarak;

Uluslararasıdaki itimadı güçlendirmeye ve milletlerarası havanın düzeltilmesine katkıda bulunmayı arzu ederek;

BM Yasasının amaç ve ülkelerinin gerçekleşmesine ve katkıda bulunmayı arzu ederek;

Kimyasal ve bakteriyolojik (Biyolojik) etkenlerin kullanılması gibi son derece tehlikeli kitle tahrip silâhlarının devletlerin silâh ve mühimmat depolarından etkili tedbirlerle tasfiyesinin önem ve ivediliğine kani olarak;

Bakteriyolojik (Biyolojik) veya zehirleyici (Toksin) silâhların yasaklanmasına ilişkin bir anlaşmanın kimyasal silâhların geliştirilmesi, yapımı ve stoklanmasını da yasaklayacak etkili tedbirler üzerinde bir anlaşmanın gerçekleşmesi yolunda mümkün olan ilk adımı teşkil ettiğine inanarak ve bu hususta müzakerelere devam kararlı olarak,

Bütün insanlığın yararı için bakteriyolojik (biyolojik) etkenlerin veya toksinlerin silâh olarak kullanılmasını tamamiyle bertaraf etmeye kesinlikle kararlı olarak,

İnsanlık vicdanının bu gibi kullanışları nefretle kınayacağına ve bu tehlikeyi azaltmak için hiç bir gayretin esirgenmemesi gerektiğine inanmış olarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

Madde - 1

İşbu Sözleşmeye Taraf her Devlet,

1) Menşei ve üretim yöntemi ve çeşitleri ne olursa olsun, her türlü mikroplu etkenler veya toksinlerin veya diğer biyolojik elemanların önleyici, koruyucu ve diğer barışçı gayeler için gerekli olmayan miktarlarda;

2) Bu çeşit etken ve toksinlerin dostça olmayan amaçlarla veya silâhlı çatışmalarda kullanılmasına yarayan silâh, teçhizat ve atış araçlarını,

Asla ve hiç bir surette geliştirmemeyi, yapmamayı, stoklamamayı veya şu veya bu şekilde ele geçirmemeyi veya elde bulundurmamayı yükümlenir.

Madde - 2

İşbu Sözleşmeye Taraf her Devlet,

Elinde veya yetkisi veya denetimi altında bulundurduğu Sözleşmenin 1 nci maddesinde belirtilen bütün etken, toksin, silâh, teçhizat ve atış araçlarını mümkün olan süratle ve her halükarda Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç dokuz ay içerisinde imha etmeyi veya bunları barışçı amaçlarla kullanılabilir hale getirmeyi yükümlenir. İşbu madde hükümlerinin uygulanması sırasında toplumun ve çevrenin korunması için gerekli bütün güvenlik tedbirleri alınacaktır.

Madde - 3

İşbu Sözleşmeye Taraf her Devlet,

Sözleşmenin 1 nci maddesinde belirtilen etken, toksin, silâh, teçhizat veya atış araçlarından herhangi birini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak hiç kimseye devretmemeyi ve herhangi bir devletin veya devletler grubunun veya uluslararası kuruluşların sözü geçen etken, toksin, silâh, teçhizat ve atış araçlarından herhangi birini yapmasına veya başka yollardan ele geçirmesine yardım, teşvik veya imalde bulunmaması yükümlerini.

Madde - 4

İşbu Sözleşmeye Taraf her Devlet,

Kendi sınırları içinde, yetkisi veya herhangi bir yerde kontrolü altında bulundurduğu ve Sözleşmenin 1 nci maddesinde belirtilmiş olan etken, toksin, silâh, teçhizat ve atış araçlarını geliştirmeyi, yapmayı; stoklamayı veya ele geçirmeyi veya muhafaza etmeyi yasaklayacak ve önleyecek tedbirleri, Anayasası'nın ön gördüğü usullere göre almayı yükümlenir.

Madde - 5

Sözleşmeye Taraf Devletler,

İşbu Sözleşmenin amaçları ile bağlantılı veya hükümlerinin uygulanımı ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunların çözülmesinde birbirleriyle danışmayı ve işbirliği yapmayı yükümlenirler. Bu madde uyarınca yapılacak danışma ve işbirliği BM çerçevesinde ve BM Yasasına uygun uluslararası yöntemlerle de yürütülebilir,

Madde - 6

1. Sözleşmeye Taraf herhangi bir Devlet, diğer bir taraf devletin işbu Sözleşmenin hükümlerinden doğan yükümlülükleri ihlâl eder şekilde hareket ettiğini görürse Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine şikâyetle bulunabilir. Böyle bir şikâyet gerçeğe uygunluğuna dair elde edilebilecek bütün delillerle birlikte Güvenlik Konseyinde gözönünde bulundurulması talebini de ihtiva etmelidir.

2. Sözleşmeye taraf her Devlet, Konseye yapılan şikâyet üzerine Birleşmiş Milletler Yasası hükümleri gereğince Güvenlik Konseyinin girişebileceği her tahkikatın yürütülmesinde işbirliği yapmayı yükümlenir. Güvenlik Konseyi soruşturma sonuçlarını Sözleşmeye taraf Devletlere bildirir.

Madde - 7

Sözleşmeye taraf her Devlet, Güvenlik Konseyinin taraflardan birinin işbu Sözleşmenin ihlâl edilmesi sonucu bir tehlikeye maruz kaldığına karar vermesi halinde Sözleşmeye taraf olan ve böyle bir talepte bulunan her Devlete Birleşmiş Milletler Yasası uyarınca yardımda bulunmayı veya bu yardımı desteklemeyi yükümlenir.

Madde - 8

İşbu Sözleşmenin hiç bir hükmü, 17 Haziran 1925'te Cenevre'de imzalanmış olan boğucu, zehirleyici ve benzeri gazlarla, bakteriyolojik usullerin savaşta kullanılmasının yasaklanmasına mütedair Protokol gereğince herhangi bir Devlet tarafından girişilmiş yükümleri kısıtlayacak ve azaltacak tarzda yorumlanamaz.

Madde - 9

İşbu Sözleşmeye Taraf her Devlet, kimyasal silâhların etkili bir yasaklanmasının kabul edilmiş bir hedef olduğunu teyit eder, bu amaçla, bunların geliştirilmesinin, yapımının ve stoklanmasının yasaklanması ve imhası üzerinde etkili tedbirlerin alınması ve kimyasal etkenlerin yapımı veya silâh olarak kullanılmasına mahsus teçhizat ve atış araçları hakkında uygun tedbirlerin alınması için yakın bir gelecekte bir anlaşmaya varılması amacıyla müzakerelere iyi niyetle devam etmeyi yükümlenir.

Madde - 10

1. Bakteriyolojik (Biyolojik) etkenlerin ve toksinlerin barışçı maksatlarla kullanılması ile ilgili teçhizat ve malzeme ile ilmi ve teknik bilgilerin mümkün olan en geniş ölçüde mübadelesini kolaylaştırmak ve buna katılmak, Sözleşmeye taraf devletlerin hem yükümlülükleri, hem de haklarıdır. Sözleşmeye taraf ve bunu yapabilecek durumda olan devletler aynı zamanda, hastalıkların önlenmesi, için bakteriyoloji (Biyolojik) alanında veyâ diğer barışçı amaçlarla ilmi keşiflerin daha da geliştirilmesine ve uygulanmasına tek başlarına veya diğer Devletler veya uluslararası kuruluşlarla birlikte katkıda bulunmak üzere işbirliği yapacaklardır.

2. İşbu Sözleşme, Taraf Devletlerin ekonomik veya teknik gelişmelerini veya bakteriyolojik (Biyolojik) unsurlarla toksinlerin Sözleşmeye uygun olarak barışçı maksatlarla işlemlerden geçirilmesine yarayan araç ve gereçlerin uluslararası mübadelesi de dahil olmak üzere her türlü bakteriyolojik (Biyolojik) barışçı faaliyetler alanındaki uluslararası işbirliğini engellemeyecek şekilde uygulanacaktır.

Madde - 11

Sözleşmeye her taraf Devlet, Sözleşmede değişiklik yapılmasını önerebilir. Değişiklikler bunları kabul eden Taraf Devletler için Tarafların çoğunluğunun bu değişiklikleri kabul etmesiyle, bundan sonra kabul eden taraf Devletler için ise kabul tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

Madde - 12

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden beş yıl sonra veya Sözleşmeye taraf Devletlerin çoğunluğunca depoziter Hükümetlere bu hususta bir talepte bulunulması halinde daha erken bir tarihte, kimyasal silâhlara ilişkin müzakerelerle ilgili olanlar dahil olmak üzere, Dibaçe'de belirtilen amaçların ve Sözleşme hükümlerinin gerçekleşmekte olup olmadığını tespit maksadıyla, Sözleşmenin işleyişini, gözden geçirmek için İsviçre'nin Cenevre Şehrinde Sözleşmeye Taraf Devletlerin katılımıyla bir konferans akdedilecektir. Bu gözden geçirmede, işbu Sözleşme ile ilgisi bulunan her türlü yeni, ilmi ve teknik gelişmeler dikkate alınacaktır.

Madde - 13

1. İşbu Sözleşmenin yürürlük süresi sınırsızdır.

2. Sözleşmeye taraf her Devlet Sözleşme konusuyla ilgili olağanüstü olayların ülkesinin yüksek menfaatlerini tehlikeye düşürdüğüne karar verirse, milli egemenlik hakkını kullanarak Sözleşmeden çekilmek yetkisine sahip olacaktır. Bu takdirde Sözleşmeye taraf bütün Devletlere ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine çekilme kararı hakkında üç ay öncesinden ihbarda bulunacaktır. Söz konusu ihbar taraf Devletin Yüksek menfaatlerini tehlikeye sokmuş saydığı olağanüstü olaylar hakkında bir beyanı ihtiva edecektir.

Madde - 14

1. Bu Sözleşme bütün devletlerin imzasına açık olacaktır. İşbu maddenin üçüncü fıkrasına uygun olarak Sözleşmeyi yürürlüğe girişinden önce imzalamamış her devlet, ısterliğı zaman Sözleşme'ye katılabilir.

2. Bu Sözleşme, imza eden Devletlerin, onayına tabi olacaktır. Onay ve katılma belgeleri işbu Sözleşmede Depoziter Hükümetler olarak tayin edilen Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğı Hükümetlerine tevdi edilecektir.

3. Bu Sözleşme, Hükümetleri Depoziter olarak tayin edilen devletler dahil, yirmi iki, Hükümetin onay belgelerinin tevdiini müteakip yürürlüğe girecektir.

4. Sözleşme onay ve katılma belgelerini Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra tevdi eden Devletler için onay ve katılma belgelerinin tevdi tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

5. Depoziter Hükümetler, Sözleşmeyi imzalamış ve ona katılmış bulunan bütün Devletlere, her imza tarihi, her onay veya katılma belgesinin tevdi tarihleri, işbu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihi ve diğeri ihbarların alınış tarihleri hakkında vakit geçirmeden bilgi verecektir.

6. İşbu Sözleşme, Depoziter Hükümetler tarafından Birleşmiş Milletler Yasasının 102 nci maddesi uyarınca tescil ettirilecektir.

Madde - 15

Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri aynı derecede geçerli olan işbu Sözleşme Depozitler Hükümetlerin arşivlerinde muhafaza edilecektir. İşbu Sözleşmenin usulüne uygun olarak tasdik edilmiş suretleri Depoziter Hükümetler tarafından Sözleşmeyi imzalayan ve katılan Devletlere gönderilecektir.

Bu hususları mübeyyin olarak, aşağıda imzaları bulunan yetkili temsilciler Sözleşmeyi imzalamışlardır.